

<http://hallofpeople.com/gr.php?user=Τσίρκας>

ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ

Χαμένη Άνοιξη

(Απόσπασμα αναφερόμενο στην περίοδο πριν την δικτατορία του 1967. Εκδόθηκε το 1976 από Κέδρος)

[...] Θέλουν τη Ελλάδα πόρνη να τους ανοίγει τα σκέλια στην ποδιά της Ακρόπολης να προμηθεύει μισοτιμής το ρίγος της αμαρτίας στις μαραγκιασμένες από τον πουριτανισμό ψυχές τους.

Μας θέλουν γκαρσόνια ταβερνιάρηδες μαστροπούς βαρκάρηδες επιβήτορες καμπαρετζήδες μπουζουζήδες χασισέμπορους αχ αμαν αμαν και συρτάκι αμε και Ζόρμπα δη Γκρηκ κι αυτοί ν'αρμέγουν τον τόπο το κρασί το λάδι τα πορτοκάλια τις ντομάτες τα ροδάκινα το βαμπάκι τα μάρμαρα το βωξίτη το λιγνίτη τα μεταλλεύματα και τον ιδρώτα του κόσμου.

Κοίτα που καταντήσαμε κάθε πολιτικός και κόκκινο φαναράκι στην πόρτα του και τ'όνομά του φωτισμένο σε ταμπελίτσα πλάι στο κουδούνι. Λουιζ Κλάρα Ρόζα Ντολότες.

[...] Παραμερίστε διαφορές με Παπατζήδες ή Σβωλοτσιριμώκους, παράπονα και μνησικακίες για Λίβανους και Δεκέμβρηδες και λοιπά. Όλοι μαζί, όλοι μαζί, να σώσουμε τον τόπο, γιατί η Γερμανίδα λύσσαξε και θα τον ξεπατώσει....

[...] Σε άλλες χώρες που οι πολίτες ξέρουν τα δικαιώματά τους θα είχε αλλάξει από καιρό τέτοια κατάσταση. εδώ τα εδραιωμένα συμφέροντα, η μονοωλιακή εκμετάλλευση, τα «κλειστά επαγγέλματα», το συνάλλαγμα που σπαταλιέται σε πολυτέλειες και αργομισθίες... Τετρακόσια χρόνια σκύβαμε το κεφάλι όταν σήκωνε τη φωνή κι ο τελευταίος αγάς. Ενάμιση αιώνα τώρα ελεύθερο κράτος κι ακόμη μας δυναστεύουν αγάδες κάθε λογής, από τον εισπράχτορα του λεωφορείου ως το διοικητή της Εθνικής, απ' τον Βαν Φλητ ως τους εξοχότατους της Πιουριφάι και Λαμπουίς, τους ανθύπατους της νέας Ρώμης στο κρατίδιο των Γραικύλων...

[...]Φοβάμαι πως δε θα την αποφύγουμε τη δικτατορία.

_ Γιατί τώρα τι έχουμε; ρώτησε ο Βάρναλης. Έχουμε δικτατορία των δωσίλογων με φερετζέ. Την παρουσιάζουμε για «αληθινή δημοκρατία». Και η δουλειά τους – δηλαδή η προδοσία του λαού – γίνεται. Καμαρώστε καθεστώς: πατημένο σύνταγμα, κυβέρνηση της μειοψηφίας, χιτλερική νομοθεσία, αστυνομοκρατία, παρακρατικοί δολοφόνοι, γερμανοντυμένοι «πατριώτες» και τα λοιπά...

ΑΡΙΑΓΝΗ

(Η Αριάγνη είναι το δεύτερο από τα τρία βιβλία που αποτελούν το μυθιστόρημα Ακυβέρνητες Πολιτείες. Εκδόθηκε το 1962)

Απόσπασμα....

«Η Αριάγνη τον κοιτούσε με τα μαύρα μάτια της και δεν έλεγε τίποτα.

Μάτια που σε κοιτούνε και δε σαλεύουνε. Μάτια που μαλώνουνε. Η βροχή δυνάμωσε κι ο κόσμος σκοτείνιασε. Το παιδί με την προβιά. Θα του κόψει τουλάχιστο να χωθεί σε καμιά πόρτα για να μη βρέχεται; Αχ, παιδί μου Σταμάτη, αχ Καλλιόπη και Ουρανία, αχ κύρη τους εσύ που τους τα έμαθες αυτά. Γιατί γουμάρια; Γιατί κουρμπάτσι; Εκεί που είναι ο πόνος κι ο ιδρώτας και τα δάκρυα, εκεί δεν είναι ο άνθρωπος; Γιατί λοιπόν σκάβετε ένα χαντάκι και χωρίζεστε; Πού θα σας βγάλουν αυτά τα μυαλά; Τρέμω. Θα 'θελα να μη ζω. Να μη δούνε τα μάτια μου. Θα έρθει μέρα. Βλέπω κόσμο να στριμώνχεται στις προκυμαίες με βουνά γύρω τους τις βαλίτσες και τους μπόγους και τα στρώματα.* Και πίσω τους τάφοι γονιών, προγόνων, τάφοι μικρών παιδιών αφημένοι στο έλεος του Θεού. Δίχως καντήλι, δίχως έναν κουβά νερό να ξεδιψάσουν τα κόκαλά τους. Κι όλο το μόχθο, τις γιορτές, τις αγκούσες, πενήντα, ογδόντα, εκατό χρόνων, να θαρρείτε πια πως τις παίρνετε μαζί σας γιατί καρφώσατε όπως όπως μέσα σε σανιδένια μπατάλικά σεντούκια τα έπιπλα και το ρουχισμό και τα σκεύη σας και τίποτε θυμητικά μικροπράγματα. Και θα νομίζετε πως μια και κουβαλήσατε τα πράγματα σώσατε μαζί τους τη χαρά και τους έρωτες και τις ελπίδες και τα μεθύσια. Τίποτα δε σώσατε. Μόνο άψυχα πράγματα που κάποτε σταθήκαν μάρτυρες. Θα τα στήσετε κάτω από άλλον ουρανό και θα δείτε πως δε θα σας μιλούν, δε θα σας λένε αυτά που περιμένετε. Γιατί θα τα ζεσταίνουν άλλα χνώτα, άλλα βλέμματα, άλλες φωνές. Μη χάνεστε κι ακούστε που σας λέω. Μια ζωή που

έζησες, την έζησες, δεν τη βρίσκεις αλλού. Γιατί την έζησες μέσα σε μυρουδιές, μέσα σε φώτα, μέσα σε ήλιους και βροχές, μέσα σ' ανθρώπους. Κι αυτά όλα θα μένουν πίσω σου και θα τ' αναζητάς. Θα τριγυρίζετε σαν άταφοι νεκροί που ζητούν ένα λάκκο να πέσουν μέσα να ξεκουραστούν. Και τα γουμάρια και το κουρμπάτσι θα βρίσκονται πίσω σας μίλια και σεις πια μήτε θα τα θυμόσαστε. Εγώ, θα λέτε, να ξεραθεί το στόμα μου αν είπα ποτέ τέτοιο λόγο. Μα τον είπατε, είναι γραμμένος στον αέρα, πάνω στους τοίχους των σπιτιών, μέσα στις φυλλάδες που βγάzaτε. Και τούτοι οι άνθρωποι, όσο πονετικοί κι αν είναι, πώς θέτε να τον ξεχάσουνε; Θα τον θυμούνται και θα σας τον θυμίζουνε και σεις θα μετανοιώνετε πικρά. Γι' αυτό σας λέω μη, μη όσο είναι καιρός.

Θα λέτε: μάνα, και τούτη τη λεκάνη, πίσω μας θα την αφήσουμε; Να σας πω για τη λεκάνη. Το άσπρο σμάλτο της από μέσα είναι τσουκαρισμένο στον πάτο, μια μαύρη ξεγδαρματιά που μεγαλώνει με τα χρόνια, γι' αυτό θέλει προσοχή στο σαπούνισμα. Έτσι την αγόρασα, μισοτιμής. Αυτού μέσα έπλυνα τα μωρουδιακά σας, από Μιχάλη ως Νίκο, τριάντα χρόνια, μάλιστα. Πώς θαρρείτε πως στήνεται νοικοκυριό άμα ζεις μεροδούλι μεροφάι; Αυτό που αγοράζεις κόβοντας απ' το ψωμί σου, το καμαρώνεις, το προστατεύεις, γαντζώνεσαι πάνω του. Και το κουβαλάς, απ' το ισόγειο της Μπαλάξα στο μονόροφο του λαβύρινθου με τα πολλά καφασωτά κι από κει εδώ, κι από δω ποιος ξέρει πού, με τα μυαλά που πηγαίνετε. Ακούς εκεί, γουμάρια! Δεν τη θυμάστε φαίνεται τη λεκάνη γεμάτη ως τη μέση με το αίμα της Ουρανίας. Τη θυμάστε; Ήτανε νύχτα του Οχτώβρη, ζεστή. Το κοριτσάκι από τ' απόγεμα, σα γύρισε από το σκολειό, παραπονιόταν: Ένα βάρος, μαμά, στο κεφάλι μου. Τη βάλουμε κάτω και πλάγιασε νωρίς. Θατανε εννιά, θάτανε δέκα; Ο ποδηλατάς κάτω είχε στήσει το τάβλι στο φως της ασετυλίνης κι έριχνε μόνος τα ζάρια για να γυμνάζεται. Μαμά, φωνάζει η Ουρανία, έλα να δεις. Είχε ανοίξει η μύτη της, τα μαξιλάρια κόκκινα, το νυχτικό της έσταζε. Δεν είναι τίποτε, είπαμε, θα ξεθυμάνει ο πονοκέφαλος. Μα το αίμα έτρεχε βρύση, φέραμε το κοριτσάκι στο αντρέ, φέραμε τη λεκάνη και πιάσαμε τα ξίδια και τα μπαμπάκια. Σκύψε, παιδί μου, μέσα, όχι, όχι, καλύτερα πίσω το κεφάλι σου. Τι γάζες, τι μαντίλια γέμισε. Βρε Μιχάλη, λέω του μεγάλου, η βάρδια του πατέρα σου ακόμη δεν τελείωσε. Πετάξου σ' ένα τηλέφωνο και πες του να φέρει αμέσως γιατρό. Γιατρό, νύχτα, στο σπίτι; Έβαλε τα κλάματα ο Σταμάτης και

πίσω του το Καλλιοπάκι. Η Ουρανία ήτανε σαν το πανί, σκυμμένη πάνω απ' τη λεκάνη, δεν ήθελε πια να γέρνει πίσω, γιατί το αίμα κατέβαινε στο στομάχι της και την αναγούλιαζε. Κι ο Μιχάλης ξεχρόνιζε. Πάει, το χάνω το παιδί, λέω μέσα μου. Βαστάτε της το κούτελο, τους λέω και πάω στα εικονίσματα. Έπεσα χάμω και χτυπούσα το κεφάλι στο πάτωμα. Παναγίτσα μου, έλεγα, όχι αυτό, είναι αθώο και τ' αγαπάει τόσο τα γράμματα. Και στο ράψιμο είναι καλό και τ' αδέρφια της τα πονάει κι είναι η αδυναμία του κύρη της. Μαμά, μου φωνάζουνε, τα χέρια της πάγωσαν. Κι ο Μιχάλης ξεχρόνιζε. Κι έφτασε κάποτε και νόμισα πως έφτασε ο Μεσσίας. Μα τι μου λέει; Ο πατέρας δεν πήγε απόψε καθόλου στη δουλειά. Ω, συμφορά, ω, ανάθεμα σ' αυτόν που έβγαζε τις τράπουλες. Κάνω έτσι κι όταν είδα τη λεκάνη γεμάτη στα μισά, μου ήρθε σαν τρέλα. Μπα, λέω, αδύνατο τόσο αίμα να είναι του παιδιού, θα 'χε τελειώσει. Αυτό είναι ξινισμένο κρασί απ' τη νταμιζανίτσα του μπαλκονιού. Το παιδί χάνεται, Αριάγνη! Άνοιξα τα παράθυρα. Σώστε, χριστιανοί, το χάνω μέσα από τα χέρια μου, φωνάζω. Από κάτω, κάτι μου λέγανε. Σκύβω, ήταν ο Γιούνες μ' εκείνο το σερσέμη τον πιανίστα το Γερμανό και χάζευαν το τάβλι του ποδηλατά. -Ομ Μεχάλη, τρέχει τίποτα;- Βρε Γιούνες, του λέω, σώσε, το παιδί μου τελειώνει. Ώσπου να το πω ήταν απάνω. Πλατς, πλατς χτυπούσαν τα γυμνά του πόδια στα πέτρινα σκαλοπάτια. Μια και δυο τη σήκωσε στα χέρια και δρόμο κάτω. Πίσω ο Μιχάλης με το παλτουδάκι της, για να τη σκεπάσει. Ξοπίσω τους εγώ με τις παντόφλες και τη νυχτικιά. Πού την πάει; Τρέχα με σαν τρελοί και δεν τον προφταίναμε. Κι από πίσω μας ο μαχαλάς ξεσηκωμένος να ρωτάει: Μα τι γίνηκε, φονικό; Ποιος είχε καιρό να τους εξηγήσει. Όταν φτάσαμε στη Μπουστάνι, τον χάσαμε. Αριστερά, πήρε την Νταουαουίν, μας λέει ένας περαστικός. Κατάλαβα, την πήγαινε στο φαρμακείο που διανυχτέρευε, αντίκρυ στο σαράι του Πασά. Την είχαν κιόλας ξαπλωμένη στο μουσαμαδένιο κρεβάτι. «Ψυχραιμία, κυρία μου», έλεγε ο φαρμακοποιός. «Μην κάνετε έτσι. Τώρα θα φθάσει ο γιατρός. Ευτυχώς κατοικεί από πάνω μας. Πήγε να τον φωνάξει. Μα πού το βρήκατε τέτοιο θηρίο; Κοιτάξτε πώς την έσπασε την πόρτα μου. Αφού τον είδα και του φώναξα έρχομαι, ήταν ανάγκη να την κλωτσήσει; Ποιος θα πληρώσει τώρα τα τζάμια;»

Με το γιατρό άλλο ζήτημα. Τον κατέβασε με τις πυτζάμες. Και τον κρατούσε από το σβέρκο μπας και του φύγει. Μα εκεί το παράκαμνε. Γιατί ο γιατρός ήταν ένας

καλότατος άνθρωπος. Μικροκαμωμένος, με μούσι, μιλούσε φαρσί τα ελληνικά, αν κι ήτανε Σαμλής ή κάτι τέτοιο. - Βρε, Γιούνες, του λέω, κατέβασε τα χέρια σου απ' το γιατρό, δεν ντρέπεσαι; - Ομ Μεχάλη, μού κάνει, άσε με να τελειώσω τη δουλειά κι ύστερα δείρε με.

Έτσι το σώσαμε το κοριτσάκι. Κι όταν γυρίσαμε σπίτι με τ' αμάξι που μας έφερε ο Γιούνες, και την πλαγιάσαμε στο κρεβάτι κι αποκοιμήθηκε, είδα τη λεκάνη πάνω στο τραπέζι: Θε μου, είπα, αυτό είναι το αίμα του παιδιού μου, πώς να το χύσω στο νεροχύτη; Μα κι αυτό το έκανα κι όταν γύρισε ο κύρης της, ξημερώματα πια, το σπίτι ήτανε συγυρισμένο κι όλα τα παιδιά κοιμόντουσαν σα να μην είχε γίνει τίποτα. - Το γουμάρι, του κάνω, ο ξιπόλητος, που λες καμιά φορά, έσωσε το παιδί μας απόψε. - Ποιος, τι; Κι όταν του τα είπα με το νι και με το σίγμα, τι γυρίζει και μου κάνει; - Κι άφησες αυτόν τον βρωμάραπα να πάρει στην αγκαλιά του το κορίτσι μας;

Τη λεκάνη και τα εικονίσματα μπορείτε να τα πάρετε. Ακόμα και το τραπέζι με τον κίτρινο μουσαμά. Και την Ουρανίτσα την ίδια μπορείτε να τη στείλετε αλλού. Μα η νύχτα μέσα στο γαϊδουροκαλόκαιρο, το φως της ασετυλίνης, τους δρόμους και το βουητό του μαχαλά, τα σπασμένα τζάμια και τις μεγάλες φωτισμένες γυάλες με το πράσινο και το κόκκινο νερό, το λαχάνιασμα του Γιούνες, το χαμόγελο του γιατρού, αυτά όλα θα μείνουν πίσω, δεν κλείνονται σε βαγόνια. Και δίχως αυτά τι παίρνετε μαζί σας; Τίποτα!»